

Resul KARAKURT
Çanakkale İl Dernekler Müdürü

Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde

Türkiye'de Derneklere Yönelik Başlıca Düzenlemeler

Kökenleri tarihin derinliklerine dayanan Türkiye - Avrupa yakınlaşmasının II. Dünya Savaşı sonrası dönemdeki niteliği ve hedefi, hem Avrupa hem de bu çerçevede Türkiye'nin Avrupa'ya dönük politikası bakımından daha önceki döneme göre farklılık göstermektedir.

Dünya sisteminde II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan büyük değişikliklerle birlikte, Türkiye politik ve ekonomik sisteminde önemli değişiklikler yapma zorunluluğu hissetmiş ve 1960'lara kadar geçen süre içerisinde, Avrupa Konseyi, Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve NATO gibi Avrupa'nın bütünleşmesi amacına yönelik önemli kuruluşlara üye olmuştur. Yeniden şekillenen dünya haritasındaki güvenlik arayışlarının da bir ifadesi olarak, Batı dünyası içerisindeki konumunu koruma ve geliştirme amacıyla hareket eden Türkiye, ilk kuruluş yıllarından itibaren AET ile de ilişki kurma yoluna girmiş, bu amaçla AET'ye 31 Temmuz 1959'da katılım için müracaat etmiştir.

11-12 Aralık 1999 Helsinki Zirvesi'nde gerçekleştirilen Avrupa Konseyi Zirve Toplantısı'nda Türkiye'ye adaylık statüsünün tanınmasının ardından Türkiye'de AB'ye uyum çalışmalarına hız verilmiştir. 8 Mart 2001'de AB Bakanlar Konseyi, Türkiye için Katılım Ortaklığı Belgesi'ni kabul ederken; 19 Mart 2001'de TBMM "Topluluk Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı"nı kabul etmiştir.

19 Nisan 2003'te Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde AB Uyum Komisyonu kurulmuş, 12 Haziranda Türkiye için Gözden Geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesi yayımlanmış ve 24 Temmuz'da da 2003 yılı Katılım Ortaklığı Belgesi ışığında güncellenmiş olan Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı yürürlüğe girmiştir. 17 Aralık 2004'te AB devlet ve hükümet başkanları Zirve toplantısında Türkiye'nin siyasi kriterleri yeterli ölçüde yerine getirdiği belirtilmiş ve katılım müzakerelerine 3 Ekim 2005 tarihinde başlanmıştır.

AB'ye uyum sürecinde yapılan düzenlemelerin önemli bir bölümü de

Türkiye'de demokrasinin, insan hak ve özgürlüklerinin geliştirilmesine yöneliktir. Bu kapsamda özellikle 31 Temmuz 2003 tarih ve 4970 sayılı yasa ile İçişleri Bakanlığı'na bağlı Dernekler Dairesi Başkanlığı'nın kurulması, AB uyum yasaları kapsamında derneklere ilişkin düzenlemeler yapılması ve 04 Kasım 2004 tarih ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun çıkarılması Türkiye'de STK'lar ve kamu sektörü arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak atılmış önemli adımlardır. Ancak AB'ye uyum konusunda çok hızlı gelişmeler olduğu bu süreçte derneklere ilişkin olarak yapılan düzenlemelerin ve projelerin uygulamaya ne ölçüde yansıdığı, derneklerin bu düzenlemelerden yeteri kadar haberdar olup olmadıklarının araştırmacılar tarafından araştırılması gerekmektedir.

Bu kapsamda çalışmamızda ilk olarak, Türkiye'de AB'ye uyum sürecinde Devlet-Sivil toplum ilişkisi incelenmiştir. İkinci olarak, AB uyum sürecinde STK'larla ilgili yapılan yapısal ve yasal düzenlemeler değerlendirilmiştir. Üçüncü olarak;

STK'ların AB'ne uyum sürecinde yapılan düzenlemeler konusundaki farkındalık düzeyini ölçmek amacıyla, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırmasına göre Düzey I (12 Bölge)'den seçilen 12 ilde (Ankara, Antalya, Balıkesir, Bursa, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kırıkkale, Malatya, Trabzon ve Zonguldak) faaliyet göstermekte olan dernekler üzerinde yaptığımız farkındalık anketinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Son olarak da, çalışma kapsamında elde ettiğimiz teorik bilgiler ve ampirik bulguların ortak bir değerlendirmesi yapılarak, bir kısım önerilerde bulunulmuştur.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Devlet-Sivil Toplum İlişkisi

AB üyelik perspektifi Türkiye'de sivil toplumun gelişmesi ve güçlenmesine ciddi katkı sağlamıştır. Kopenhag Siyasi Kriterlerinin ilk unsuru bir ülkede "istikrarlı ve kurumsallaşmış bir demokrasinin" varlığıdır. Bu ise ancak etkin bir sivil toplumun varlığıyla mümkündür. Türkiye'nin AB ile yürüttüğü katılım müzakereleri sürecinin birbirine sıkı sıkıya bağlı üç sütunundan "sivil toplum diyalogu", Türkiye'nin katılım sürecinde alacağı mesafeyi doğrudan etkileyecektir. Diğer iki sütun olan, siyasi alanda atılacak adımlar ve müktesebat uyumunun başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi, toplumsal desteğin sürdürülmesiyle mümkün olacaktır. İşte bu süreçte, sivil toplum kuruluşlarının sürecin içinde yer alması, sürecin sahiplenilmesi açısından çok önemlidir (Dinler, 2007: 60). AB'nin aldığı kararlar ve getirdiği düzenlemelerde "halkın katılımı"nın temel prensip olarak kabul etmesi üye ve aday ülkelerde özel sektör ve STK'ların düşünce ve önerilerinin dikkate alınmasını gerektirmektedir. Türkiye'deki özel sektör ve STK'ların AB ile olan ilişkilerde daha aktif rol üstlenmesi, üyelik sürecine katkıda bulunmaktadır (Yatkin, 2008: 35). Bu süreçte sivil toplum kuruluşları

özellikle politik konuların dışında kalan, eğitim, kültür ve çevre gibi toplumsal konularda toplumu bilinçlendirme ve değişime hazırlama işlevi görmektedir (Bedük vd. 2006: 59).

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılma süreci üzerine yapılan tartışmalara bakıldığında bu süreç demokratikleşme ile özdeşleşmiş görünmektedir. Devletin ve toplumsal mekanizmaların tümünün masaya yatırıldığı bu tartışmalarda, Sivil Toplum Kuruluşları odak noktasında bulunmaktadır (Stefanos, 2001: 22). Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan derinleşme ve belirginleşme süreci, aynı zamanda sivil toplumun gelişmesine katkıda bulunmuş; sivil toplumun "Türkiye'nin iyi, demokratik ve adaletli yönetimi" için önemli bir aktör olarak kabul edilmesinde etkili bir rol oynamıştır. Türkiye-AB ilişkilerinin, sivil toplumun son yıllarda gösterdiği gelişime katkısını üç boyutta inceleyebiliriz (Keyman, 2006: 37-38):

- Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan derinleşmenin temel nedeni olan Kopenhag siyasi kriterlerinin yaşama geçirilmesi dolaylı olarak Türkiye'nin demokratikleşmesi ekseninde sivil toplumun öneminin ortaya çıkmasını sağlamıştır. İnsan hak ve özgürlükleri, dini azınlık hak ve özgürlükleri ve kültürel kimlik hakları temelinde hareket eden Kopenhag siyasi kriterlerinin yaşama geçirilmesi temelinde Türkiye'de yapılan demokratik reformlar, sivil toplumun önemini ortaya çıkartmıştır.
- Türkiye-AB ilişkilerinde demokratik reform sürecine bağlı olarak yaşanan derinleşme, hem toplumda yarattığı haklar, özgürlükler ve sorumluluklar ekseninde vatandaşlık anlayışıyla, hem de devlet yönetimini etkinlik, verimlilik, şeffaflık ve sorumluluk temelinde yeniden yapılanmaya sokmasıyla sivil topluma ve STK'lara yeni hareket alanları açmıştır. Türkiye'nin Kopenhag

AB üyelik perspektifi

Türkiye'de sivil toplumun

gelişmesi ve güçlenmesine

ciddi katkı sağlamıştır.

Kopenhag Siyasi Kriterlerinin

ilk unsuru bir ülkede "istikrarlı

ve kurumsallaşmış bir

demokrasinin" varlığıdır.

siyasi kriterleri temelinde başarısını değerlendiren ve bu bağlamda Avrupa Komisyonu için hazırlanan ilerleme raporları, özünde sivil toplumun hareket alanına giren konuları içermekte, böylece de sivil toplumun önemini artıracak hareket sahasını yaratmaktadır.

- Türkiye'nin değerlendirilmeye alındığı ilerleme raporlarının gösterdiği gibi, Türkiye-AB ilişkilerinin geleceğinin şekillenmesinde sivil topluma önemli bir rol düştüğü her iki tarafça da kabul edilmektedir. Bu anlamda, Türkiye-AB ilişkilerinde son yıllarda yaşanan derinleşme sivil toplumun gelişmesine katkıda bulunduğu gibi, sivil toplum da bu ilişkilerin şekillenmesinde önemli rol oynamaya devam edecektir.

Avrupa Birliği'ne uyum süreci Türkiye'de sivil toplumsal gelişmenin önünü açmıştır. Soğuk savaş mantığı ile kurgulanmış olan mevzuat hızla değiştirilmektedir. Dernekler ve vakıflar kanunları, Medeni Kanun'daki ilgili maddeler ve toplantı ile gösteri yürüyüşlerine yönelik düzenlemeler giderek çağdaş demokrasi standartlarına yaklaşmaktadır. Genel olarak sivil toplumun gelişmesine uygun bir demokratik mevzuat ortamı giderek somutlaşmakta olup uygulamaya da özen gösterilmesi ile Türkiye'nin bu alanda çağdaş uygarlık seviyesine ulaşması mümkün görülmektedir (Kaleağası, 2003). Özetlemek gerekirse, Türkiye'de sivil toplumun gelişimi doğal yollarla olmamıştır. Sivil top-

luma özgürlükler devlet eliyle verilmiş, fazla görüldüğünde ise gene devlet tarafından kısıtlanma yoluna gidilmiştir. AB sürecinde de bu durum değişmemiş, süreçle birlikte sivil topluma yönelik özgürlükler, AB kanalıyla devlet tarafından topluma enjekte edilmiştir. Bu nedenle, geçmişte yasadışı tecrübelerden dolayı yeni ortama kuşkuyla yaklaşan bireylerin ve kurumların bu ortama ayak uydurması, düşüncelerini serbestçe ortaya koyması ve örgütlenbilmesi kolay olmayacaktır. Fakat AB'ye uyum süreciyle başlayan dönemde, sivil toplumun yavaş yavaş devletin hukuksal, idari ve siyasal alanlarında söz sahibi haline geldiği göz ardı edilemez. Bu süreçle birlikte Türkiye'de sivil toplum, yönetimde, yeni açılımların, işbirliklerinin, sorumluluk paylaşımının, şeffaflığın; toplumda ise uzlaşmanın motoru olma yolunda ilerlemekte ve sivil toplumun etkinliklerinde, insan haklarının ve demokratik değerlerin giderek daha fazla önem kazandığı görülmektedir.

AB Uyum Sürecinde STK'larla İlgili Yapılan Yapısal ve Yasal Düzenlemeler

Sivil toplum kuruluşları (non-governmental organizations), kişilerin, toplumsal farklılaşma temelini dayanarak, kamusal alanda bir ortak amacı gerçekleştirmek üzere meydana getirdikleri bağımsız, gönüllü kuruluşlardır. Bu kuruluşlar, bireylerin, dileklerini yönetime duyurmada, kamuyu ve yönetimi etkilemede duydukları güçlükleri aşmada, sorunlara, kamu sektörü dışında, çözüm üretmede etkili olabilecek demokratik araçlardır. Bu perspektif ışığında, sivilleşmenin en önemli unsurlarından biri olan sivil toplumun geliştirilmesi amacıyla Türkiye'de önemli düzenlemeler yapılmıştır.

Sivil toplumun geliştirilmesi için yapılması gereken ilk ve en önemli iş, bu süreci kolaylaştıracak sivil özgürlüklerin anayasal ve yasal olarak

eksiksiz şekilde garanti edilmesidir. Bu doğrultuda Avrupa Birliği müktesebatına uyum çerçevesinde yapılan çalışmalarla, derneklerin faaliyetlerine önemli ölçüde yasak ve kısıtlamalar getiren, derneklerin etkin olarak faaliyet göstermelerini ve gelişmelerini engelleyen 2908 sayılı Dernekler Kanunu, 23.11.2004 tarih ve 25649 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5253 sayılı Dernekler Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. 5253 sayılı Dernekler Kanunu ile dernek kurma ve derneklere üye olma şartları yeniden düzenlenmiştir. Bu Kanun, sivilleşme alanında yapılan en önemli düzenlemelerden biridir.

Yeni Dernekler Kanunu ile sivilleşme doğrultusunda yapılan diğer bir değişiklik de, derneklere ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesi görevinin kolluk kuvvetlerinden alınarak, İçişleri Bakanlığı bünyesinde sivil bir birim olan Dernekler Dairesi Başkanlığı ile bu daireye bağlı il ve ilçelerde kurulan dernekler birimlerine devredilmesidir. 5253 sayılı Dernekler Kanunu ile getirilen ve sivil toplumun geliştirilmesinin önünü açan düzenlemelerden başlıcaları şöylece sıralanabilir (R.G: 23.11.2004/25649; R.G: 31/05/2005/ 25772; İçişleri Bakanlığı, 2007: 48-53).

Yasal Düzenlemelerin Getirdiği Yenilikler

- Daha önce polis tarafından yürütülen derneklere ilişkin işlemler, illerde Dernekler Müdürlükleri kurularak bu müdürlüklere devredilmiştir.
- Dernek kurma hakkı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 11. maddesine uygun olarak genişletilmiş; özel kanunlarında yasaklananlar dışında herkesin dernek kurabilmesi sağlanmıştır.
- Mahkeme kararı dışında dernek faaliyetlerinin durdurulması engellenmiştir.

• İstisnai haller dışında, hâkim kararı olmadan kolluk kuvvetlerinin dernek ve eklentilerine girmesi ve arama yapması yasaklanmıştır.

• Derneklerin yurt dışı faaliyetleri serbest bırakılmış ve yurt dışındaki derneklerin Türkiye'deki faaliyetleri kolaylaştırılmıştır.

• Derneklerin, mülki idare amirliğine bildirimde bulunmak suretiyle, yurt dışından yardım almasına imkân sağlanmıştır.

• Dernek işlemleri basitleştirilmiş, derneklerin yasal işlemleri ve masrafları azaltılmıştır. Bu işlemler internet üzerinden ve hazır formlar doldurulmak suretiyle yapılabilir hale getirilmiştir.

• Daha önce sadece noterler tarafından tasdiklenen dernek defterlerinin il dernekler müdürlüklerince de ücretsiz olarak tasdik edilmesi sağlanmıştır.

• Dernek gelirlerini toplama yetki belgesini düzenleme yetkisi dernek yönetim kurulu başkanına verilmiştir.

• Rutin dernek denetimi kaldırılarak, derneğin gelir ve giderlerini gösteren yıllık beyanname verme yükümlülüğü getirilmiştir.

• Derneklerin ön izin almak zorunda olduğu birçok faaliyet için izin alma zorunluluğu kaldırılarak bildirim tabi hale getirilmiştir.

• Dernek tüzüğü ve genel kurul toplantılarının gazetede ilan edilmesi zorunluluğu kaldırılmıştır.

• Dernek genel kurul toplantıları için hükümet komiseri görevlendirilmesine son verilmiştir.

• Derneklere uygulanan taşınmaz edinme yasağı kaldırılmıştır.

• Derneklere öngörülen idari cezalar azaltılmış, suç teşkil eden hususlar dışında hapis cezaları kaldırılmıştır.

- Dernek işlemlerindeki eksiklikler sebebiyle yönetim kurulu üyelerinin tamamına ceza uygulaması kaldırılmış uyarıya rağmen eksiklik giderilmediği takdirde sadece dernek yönetim kurulu başkanına idari para cezası getirilmiştir.

- Uluslararası Çocuk Haklarına Dair Sözleşme gereğince çocukların dernek kurabilmesine imkân tanınmıştır.

- Dernek ve üst kuruluşlarının yurt içinde veya yurt dışında temsilcilik açmalarına imkân tanınmıştır.

- Yabancı derneklerin Türkiye’de temsilcilik açabilmesi veya dernek kurucusu olabilmesine imkân tanınmıştır.

- Sivil toplum anlayışına uygun olarak derneklerin iç denetimi güçlendirilmiştir. Bu düzenleme ile dernekler iç denetimlerini bağımsız denetim kuruluşlarına yaptırabileceklerdir.

- Dernekler ile kamu kurum ve kuruluşları arasında ortak proje uygulanabilmesi ve bu projelere kamu kurum ve kuruluşlarının, proje maliyetlerinin yüzde ellisi oranında aynı veya nakdi katkıda bulunmasına imkân sağlanmıştır.

- Çeşitli suçlardan hüküm giymiş kişilerin de dernek kurucusu veya dernek organlarında görev alabilmelerine imkân sağlandığından, dernek kurucusu olacaklardan adli sicil belgesi istenmesi uygulamasına ve dernek organlarına seçilen kişilerin adli sicil kayıtlarının araştırılmasına son verilmiştir.

- Kamu düzeninin korunması veya suç işlenmesinin önlenmesi nedenlerinden birine bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça veya yine bu nedenlere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda mülki idare amirinin yazılı emri bulunmadıkça, kolluk kuvvetlerinin dernek ve eklentilerine giremeyeceği esası getirilerek, Anayasada belirtilen konut

dokunulmazlığı ilkesine paralellik sağlanmıştır.

- Derneklerin amaç ve faaliyetleriyle ilgili olan bakanlıklar tarafından da denetlenmesi uygulamasına son verilerek, derneklerin yalnızca İçişleri Bakanlığınca denetlenmesinin sağlanması ile denetiminde çok başlılık ortadan kaldırılmıştır. (Kulüp adını alan derneklerin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne denetlenmesi istisna tutulmuştur).

- Yardım toplama işlemlerinin takip edilmesi kolluk kuvvetlerinden alınarak, dernekler birimlerine bırakılmıştır.

- Derneklere, amaçları ile ilgisi bulunan ve kanunlarla yasaklanmayan alanlarda platform oluşturma imkânı sağlanmıştır.

Sivil Toplum Kuruluşlarının Yapılan Düzenlemeler Konusundaki Farkındalıkları

AB’ye katılım sürecinde önemli bir rol oynayan STK’ların bir unsuru olarak karşımıza çıkan dernekler Türkiye’de gereken önemi kazanması gerekmektedir. AB-Türkiye ilişkilerinin yoğunlaştığı 2000’li yıllarla birlikte Türkiye’de devlet-birey, devlet-STK’lar arasındaki dengeyi birey ve STK’lar lehine değiştirmeye yönelik çok önemli düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan düzenlemeler devletin bireye ve STK’lara bakış açısının değişmekte olduğunu, daha demokratik ve insan merkezli bir anlayışın yerleştirilmeye çalışıldığını göstermektedir. Ancak, yapılan idari ve yasal düzenlemelerden daha önemli olan bir konu, bu düzenlemelerin uygulamaya ne ölçüde yansıdığı ve bireylerin ve STK’ların yapılan düzenlemelerin farkında olup olmadıklarıdır. Çünkü yapılan düzenlemeler uygulamaya yansımadağı sürece kağıt üzerinde kalmaktan öteye gitmezler.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de 2000’li yıllarla birlikte Avrupa Birliğine uyum yolunda-

ki çalışmalara hız verildiği görülmektedir. AB’ye uyum sağlamak amacıyla demokrasinin, insan hak ve özgürlüklerinin geliştirilmesine yönelik olarak yapılan düzenlemeler Kopenhag Siyasi Kriterleri’ni sağlamaya yöneliktir. Bu düzenlemelerden derneklere ilişkin olanlar devlet-STK ilişkilerini önemli ölçüde etkilemiştir. Devletin STK’lara bakış açısını değiştirmiştir. 2000’li yıllar Türkiye’inde etkili, verimli ve toplumsal sorunlara kalıcı ve uzun dönemli çözüm bulma sürecine katkı veren bir sivil topluma gereksinim olduğu gerçeği sıklıkla dile getirilmektedir ve bu amaçla son yıllarda bazı reformlar yapılmaktadır. Ancak yapılan reformlar konusunda halkın ve derneklerin doğru şekilde bilgilendirilmesi ve reformlar konusundaki farkındalığın artırılması gerekmektedir. Farkındalığın artması ve yapılan düzenlemelere derneklerin de katılması reformların meşruiyet kazanması ve uygulanması açısından önemlidir. Farkındalığı artırmak açısından yapılması gerekenlerden bazıları şunlardır:

- Türkiye-AB ilişkilerinin geleceği açısından sivil toplumun önemi hızla artmaktadır. Son yıllarda Türkiye-AB ilişkilerinde yaşanan derinleşme küreselleşme sürecinin de etkisiyle sivil toplumun gelişmesi üzerinde olumlu etkiler yapmıştır. AB’ye üyelik sürecinde devlet-toplum/birey ilişkilerinin demokratik bir zemin kazanmasında STK’ların önemi büyüktür. Bu nedenle, AB uyum sürecinde dernekler arasında ayırım yapılmaksızın demokratik reformların yaygınlaştırılması konusunda ortak projeler geliştirilmesi devlet-STK’lar arasındaki güven ortamının tesis edilmesi açısından önemlidir. Gerçekleştirilen demokratik reformların STK’lar vasıtasıyla topluma yayılması sağlanabilir.

- Devlet-STK’lar arasındaki diyalogun geliştirilmesi için gerekli olan ağlar ve kurumsal yapılar yetersizdir. Bu diyalogun geliştirilmesine

hem AB katılım sürecinin başarısı, hem de devlet-toplum arasındaki ilişkilerin demokratik bir zemine kavuşturulması açısından ağırlık verilmesi gerekmektedir.

- Etkili ve varlığını sürdürecektir ekonomik güce sahip bir sivil toplum, demokratik değerlerin topluma kazandırılmasını sağlayabilir. Ancak ülkemizde sivil toplumun gelişmesinin önündeki en büyük engel mali güçlerinin yetersizliğidir. Bireysel bağışlar ve üye aidatları STK'ların temel mali kaynak girdilerini oluştururken bu kaynaklar oran olarak çok düşüktür. STK'ların ulusal ve uluslararası kuruluşlardan ve STK'lardan destek almalarını kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılmalıdır.

- STK'lar arası iletişim ve diyalog eksikliği sivil toplumun etki gücünü zayıflatan diğer bir etkidir. STK'larının kendi aralarında çalışma kültürünü geliştirecek yöntemler geliştirmeleri etki güçlerini artıracaktır. STK'ların var olan STK ağlarına katılmaları ve ortak projeler geliştirmeleri AB mali katkısının sağlanması açısından da gerekli olmaktadır.

- STK'ların hem birbirlerinin çalışma alanları hem de AB müzakere süreciyle ilgili deneyimlerini paylaşmalarını sağlayacak iletişim ağları kurmaları önemlidir. Bu iletişim ağı STK'ların, AB uyum sürecinde devlet tarafından gerçekleştirilen reformlar hakkında bilgi sahibi olmalarını ve diğer STK'ların faaliyetlerini takip edebilmelerini ve sürece etkin ve

karar verici olarak dâhil olmalarını sağlayacaktır.

- STK'ların hem çalıştıkları konularla ilgili hem de AB'ye uyum sürecine ilişkin olarak yapılan reformlar konusunda bilgilendirilmelerine yönelik düzenli toplantı ve seminerler yapması ve STK'ların sürece katılımalarının sağlanması gerekmektedir.

- Ayrıca, AB ile müzakere sürecinde, kamuoyunun sağlıklı bilgilendirilmesi açısından, medyaya önemli sorumluluk ve roller düşmektedir. Medyanın bu sorumluluğu dikkate alınarak yerel ve ulusal medya organlarına yönelik bilgilendirme başlatılmalıdır. Halkın AB uyum süreci konusunda yapılan reformlar konusunda doğru bir şekilde bilgilendirilmesi, devlet-toplum arasındaki ilişkilerin demokratik bir zemine oturtulması açısından medyanın önemi büyüktür.

- Ülkemizdeki STK'ların değişik pozisyonlarında görev alabilecek nitelikte insanların yetiştirilmesi için, üniversitelerde STK eğitimi verilen bölümler açılmalı ya da ders programlarına STK'lara yönelik dersler konulmalıdır.

- Derneklerin yönetim kademelerine yüksek öğrenim görmüş kişilerin getirilmesi konusunda gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

- Dernekler Dairesi Başkanlığı ve il dernekler müdürlükleri vasıtasıyla derneklere yapılan düzenlemeler konusunda eğitim verilmelidir.

- STK'lara yönelik sempozyum, kongre ve panel gibi etkinliklere dernek yöneticilerinin katılmaları teşvik edilmelidir.

- Kamu kurumları ile STK'lar arasında ortak projeler gerçekleştirilmesi yoluyla mevzuatın getirdiği kolaylıklar uygulamalı olarak anlaşılması sağlanmalıdır.

- Kamu kurumları, STK'lar ve Dernekler birimleri arasında koordinasyon kurularak Üniversite öğrencilerinin STK'larda da staj yapmaları sağlanmalı, bu yolla hem onların tecrübe kazanmaları sağlanmış olacak hem de dernek yetkilerinin mevzuat değişikliklerini daha kolay bir şekilde uygulamalarının yolu açılmış olacak.

Sonuç olarak; AB'ye tam üyelik yolunda devlet-STK ilişkilerinin geliştirilmesi toplumun demokratikleşme sürecini benimsemesi açısından önemlidir. STK'ların Türkiye'nin demokratik dönüşümüne sağlayacağı katkılar üyelik sürecinde olumlu katkılar yapacaktır. Tüm toplum kesimlerinin desteğini gerektiren AB'ye katılım sürecinde, devlet ürettiği politikalarla ve gerçekleştirdiği yasal düzenlemelerle devlet-STK ilişkilerinin karşılıklı güven ve demokratik katılım çerçevesinde gelişmesini sağlayacak önlemleri almaktadır. STK'lara düşen görev ise, bu reformlara sahip çıkmak, daha fazlası için hükümet üzerinde baskı oluşturmak ve reformların toplum tarafından benimsenmesini sağlamaya yönelik program ve faaliyetler yürütmek olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Bedük, Aykut vd. (2006), "Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları Ve Demokratikleşme Sürecindeki Misionları", Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF Dergisi, (10), 52-64. / Çaha, Ömer (2003), "Bir Kez Daha Sivil Toplum Üzerine", <http://www.siviltoplum.com.tr/?ynt=icerikdetay&id=100>, Erişim Tarihi: 20 Haziran 2009. / Çaha, Ömer (2005), "Devlet ve Sivil Toplum Kuruluşları (1) "Kamu Yararına Statüsü İdeolojik Devletlerin Geliştirdiği Bir Lütuf Sistemidir", <http://www.siviltoplum.com.tr/?ynt=icerikdetay&id=409>, Erişim Tarihi: 17 Haziran 2009. / Çepel, Ü. Zuhul (2006), "AB Sivil Toplum Diyaloğu ve Türkiye: Demokratikleşme Bağlamında Sorunlar ve Beklentiler", III. Uluslararası STK'lar Kongresi 9-10 Aralık Çanakkale, 549-559. / Dinler, Serdar (2007), Avrupa Birliği Müzakere Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları ve Vakıfların Rolü ve Önemi, Uğur Özköker ve Ayça Öztürk (ed.), Kadir Has Üniversitesi Yayınları, İstanbul. / Doğan, İlyas (2007), "Türkiye'de Çok Partili Dönemde Sivil Toplumun Gelişimi (1945-2000)", KHUKA, Eylül, 83-97. / Kaleağası, Bahadır (2003), "Devlet-Sivil Toplum İlişkisi", Radikal Gazetesi 20 Aralık 2003, <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=99543>, Erişim Tarihi: 24 Haziran 2009. / Keyman, E. Fuat (2006), Türkiye'de Sivil Toplumun Serüveni: İmkânsızlıklar İçinde Bir Vaha, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Yayını, Ankara. / T.C. İçişleri Bakanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (2007), Sivil Toplum, Demokratikleşme ve İnsan Hakları 2002-2007 Gerçekleştirilen Faaliyetler Raporu, Yayın No: 622, SGB No: 5, Ankara. / Tosun, Gülgün (2001), "Türkiye'de Devlet Sivil Toplum İlişkisi Bağlamında Demokrasinin Pekleştirilmesinin Önündeki Engellere İlişkin Kuramsal ve Pratik Bir Yaklaşım", Ege Akademik Bakış, 1(1), 224-243. / Yatkın, Ahmet (2008), "Avrupa Birliği Üyelik Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları: Güçlü Sivil Toplum Kuruluşları, Avrupa Birliği Üyesi Türkiye", Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi, 6(2), 29-38. / 5253 sayılı Dernekler Kanunu, (R.G: 23.11.2004/25649). / Dernekler Yönetmeliği, (R.G: 31/05/2005/25772).